

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

NATUURBESCHERMING.

No. 23.

Er is geen onderwerp op 't gebied van de natuurorde, dat zóó op den voorgrond treedt als de belangrijke positie die de vogel inneemt in het groote plan van de organische natuur. Helaas werkt de landbouwer, ooft- en boomkweker niet met de natuur samen, maar tegen haar in. 1)

Het probleem van den mensch moet niet zijn: hoe de vogels te vernielen, maar hoe zoowél vogels als vruchten, zoowél vogels als boomen, zoowél vogels als landbouwproducten te behouden.

EDWARD FORBUSH.

Al moet natuurbescherming in onzen tijd zich niet meer baseeren op *nut* van dieren of planten voor den mensch, en al baseert de ééniĳg juiste en waardige natuurbescherming zich op *natuurinzichts*-argumenten en op *ethische* factoren, toch moet men den leek nog iedere keer wijzen hoe nuttig, óók voor den mensch *ongestoorde* natuurverhoudingen zijn; hoe nuttig zélf die dieren voor hem zijn, die *hij* schadelijk noemde. Zoo maakt men hem tot ethisch beschermer en begriĳper van de natuur. Forbush zegt in zijn groote werk, dat ik in No. 36 (15 Juli) van de Literatuuroverzichten aankondigde: De voedselverhoudingen der vogels zijn zóó gecompliceerd en hebben zulk een verrekend effect op andere levensvormen, dat de menschelijke geest nooit in staat zal zijn, ze *ten volle* te volgen en te overzien, maar hoe dieper we doordringen hoe beter en des tevredener we worden met de onaangetaste natuurverhoudingen. Het is een natuurwet, dat het vervolgende, het vernielende dier, tevens het beschermende is: Gaaien, die gevaarlijk zijn voor de kleinere vogels, worden vernietigd door de kraaien, haviken en uilen. Maar deze laatste eten ook wezels, eekhoorns, muizen en slangen, die alle ook weer schadelijk waren voor de kleinere vogels. Zonder twiĳfel zouden deze viervoeters en kruipende dieren veel schadelijker worden voor de kleinere vogels, indien er geen politie onder de vogels bestond tegen hun overproductie. Maar ook mogen deze viervoeters en slangen weer niet uitgeroeid worden, want ook zij hebben een groote rol in 't natuurgeheel, en ook was er dan weer niet genoeg voedsel voor een groot aantal van de bovenvermelde vogels. Aan den anderen kant weer zou de uitroeiĳng van ééniĳg vogelsoort zware en verrekende nadeelen met zich voeren; want het blijkt, dat de voedingsvoorwaarden van iedere soort zóó speciaal zijn, dat geen enkele andere soort als plaatsvervanger zou kunnen fungeeren. En wanneer we denken aan de schade, die sommige insecten aan enkele menschelijke industrieën kunnen berokkenen, dan zien we dat vogels, in hun functie van insectenverdelgers, onophoudelijk zóó arbeiden, dat ze tevens daardoor die industrie weer bevoordeelen. Gun ze daarom aan den anderen kant wat van onze bezittingen. Iedere vogel kan een ongelooflijk aantal insecten verorberen, en de jongen hebben in verhouding nóg veel meer poedig dan de ouden. Mosher constateerde, dat ééniĳg Amerikaansche boschzanger 89 bladluizen opat in ééniĳg minuut, en het paar at in ééniĳg stuk door gedurende 40 minuten, zoodat het in dien observatietijd 7120 bladluizen verorberde!

Een paar van dezelfde vogels kwamen dagelijks, en vele keeren per dag in berkeboomen die vol zaten met deze insecten. *Minstens* brachten ze elken dag drie uur door in deze boomen met bladluizen-oppikken; dat maakt dus 32000 bladluizen *per dag* alleen in deze boomen al. Twee roode Tanagers (Amerik. vinkachtige vogels) aten gedurende 18 minuten zéér kleine rupsjes van een motsoort en aten daarvan 35 per minuut! Deze vogels brachten veel tijd per dag door op deze wijze. Nemen we alleen maar aan, dat ze deze rupsjes slechts een uur per dag aten, dan hebben ze dagelijks 2100 rupsen, d. w. z. per week 14700 rupsen vernietigd. Zulk een hoeveelheid van die rupsjes is voldoende om twee middelmatige appelboomen te ontbladeren en dus van vruchtvorming af te houden. *Eéniĳg* paar vogeltjes is dus genoeg om in ééniĳg weektijd twee boomen geheel van nadeelige insecten te zuiveren, zoodat ze vruchten kunnen voortbrengen.

¹⁾ In verband hiermede wijs ik nog eens afzonderlijk op het de vorige maal slechts zoo terloops genoemde Sechster Jahresbericht (1913-1914) van het Staatlich autorisierte Versuchs- und Musterstation für Vogelschutz von Hans Freiherrn von Berlepsch (Uitgegeven Langensalza, Hermann Beyer), dat bewijsen en proefnemingen in groote hoeveelheid bevat in deze richting. Men kan daar ook cursussen volgen om zich te overtuigen en practisch te bekwamen.

Bird-Lore Sept.—Oct. geeft heden ook een geillustreerd artikel hierover.

Een van de voornaamste oorzaken waardoor de insecten in buitengewoon groot aantal voorkomen in een bepaalde streek, is dan ook de bijna geheele uitroeiing van vogels. Laat ons van den schrijver eens één voorbeeld van de Amerikaansche vogelwereld overnemen (in Europa zijn de toestanden dito, dus dat sluit evengoed als met een Europeesch voorbeeld): »In één herfst werden in Dakota niet minder dan 3000 exemplaren van *Icterus phoeniceus*, (een troepiaal-soort) vermoord, omdat men (foutief-) veronderstelde, dat ze schadelijk voor den landbouw waren. Veronderstel nu eens, zegt Professor Aughey hierover bij deze passage, dat ieder van deze vogels door elkaar 150 insecten per dag zou gegeten hebben, dan heeft men dus met deze ongemotiveerde vogelmoord het enorme aantal van 135,000,000 insecten in deze ééne landstreek in één maand in 't leven gehouden ten nadeele van de landbouw, die anders door deze vogels onschadelijk waren gemaakt. Overdenken we verder, zegt hij, dat vele van deze vogels trekvogels zijn, en dat ze dus in ver van elkaar liggende streken zelfs de insecten helpen bevechten, dan is de schade, die de mensch met deze vogelmoord zichzelf op den hals heeft gehaald buiten eenige menschelijke becijfering. Het dooden van zulke vogels is niet alleen een plaatselijk bankroet, maar het is een nationaal verlies, zelfs een nadeel voor een geheel werelddeel.

Dezelfde waarnemer verzamelde statistieken omtrent het menschelijk moordadig optreden tegenover kwartels en de z. g. n. »Prairie-kuikens« (*Tympanuchus americanus*), vooral wat het moorden voor de markten aangaat. Hij kwam tot de overtuiging, dat in 30 »counties« het gemiddelde jaarlijksche quantum van deze vogels minstens 5000 kwartels en 1000 »Prairie-kuikens« bedroeg voor ieder »county«!!, d. w. dus zeggen 450,000 vogels samen per jaar!! Hieruit alleen al kunnen we, zegt hij, berekenen, hoe groot de vernieling van den mensch is van alle »jachtbare« vogels. Elliot schreef in 1864 dat één handelaar in New-York twintig ton »Prairie-kuikens« in één bezending voor verkoop ontving, en dat vele van de grootere handelaars 150,000 tot 200,000 vogels in 6 maanden tijds hadden verhandeld! Nu moet ge, notabene, weten, lezer, dat deze hoenders zéér nuttig zijn voor den landbouw! (Men zie hierover het geschrift van het Amerik. landbouw-departement Bulletin No. 24, 1905 samengesteld door Judd). Wat een nadeel dus, dat de Amerikanen thans al zoóver zijn dat deze vogel in de meeste staten al bijna is uitgeroeid en in enkele al geheel.

Het is daarom zoo vreemd, dat velen nog altijd beweren, dat alles wat de mensch doet dáárom goed is, omdat de mensch (volgens deze sprekers) toch ook tot de natuur behoort! Net alsof de *cultuur* voortgezette *natuur* is! ieder weet toch wel dat cultuur in driekwart der gevallen *weerstreving* van natuur is. Zeker *oorspronkelijk* behoorde de mensch geheel in 't zelfde kader als de overige wezens, maar toen deed hij ook niets in strijd met hare orde. En nu is het juist zóó gesteld, dat al die schandelijke en misdadige cultuurverschijnsels absoluut niet met de cultuur *behoeven* verbonden te zijn, en dat ook niet *zijn* wanneer de mensch zijn cultuur opbouwt door de wijze natuurlessen en zich niet *onnoodig* en *onnoodzakelijk* van de natuur verwijderd. Goede, *ethische* en *aesthetische* cultuur kan ons alleen gelukkig maken, en *die* zal nooit in strijd met de natuur zijn. Maar onze hedendaagsche cultuur en cultuurbegrippen zijn een natuurvloek en een vergrijp tegen alle natuurmoraal en tegen elke natuurorde. Een *levend* wezen is *niet* mooi omdat het *doodgemaakt* kan worden, maar omdat het een langen tijd kan *blijven leven*; een diersoort is *niet* merkwaardig, omdat zij uitgeroeid kan worden en eens geleefd heeft, maar omdat het samen met den mensch kan *blijven leven*, en zelfs nog door ons in leven gehouden kan worden, wanneer het cultuurmilieu de voorwaarden, waaronder het leeft, benadeelt.

Goede cultuur vraagt alleen naar ethika en aesthetika, de slechte brengt niets dan walgelijke toestanden voort. Vandaar dat natuurvorschers ook tevens kunstmenschen zijn, en afkeerig van de hedendaagsche cultuurverschijnselen in 't algemeen. Kunst = menschelijke natuur; door menschen vertolkte natuur.

Dr. Coues zegt in 't boek van Forbush: Iedere bladzijde in 't boek der natuur is verheffend en opwekkend (Dat kan bezwaarlijk van de menschelijke cultuur gezegd worden), en er is geen mooier en edeler levensloop denkbaar dan die, waarin men zich geheel aan de natuurstudie wijdt.

Op blz. 99 wijdt de schrijver een hoofdstuk aan: »*Vogels als boomsnoeiers*«, waaruit ik hier wat laat volgen: »Indien een jonge boom ontkomt aan den aanval van zijn vele vijanden, en krachtig groeit, is hij geneigd tot een overproductie van vruchten of bladeren. Boomkwekers en houtvesters zijn gewend te snoeien, en gelooven dat het wanneer het met kennis wordt gedaan, goed voor den boom is. Maar de natuur heeft zélf vele manieren van snoeien. Overvloedige knoppen worden, door vogels en eekhoorns afgeknabbeld, of door insecten vernield. In Februari en Maart kan men verschillende vogels er mee bezig zien bij appelboomen, berken, populieren etc. In Mei ziet men vele vogels de boomknoppen of open bloemen beetpakken en de bloembladeren heinde en ver verspreiden. We weten, dat alle boomen talrijke vijanden onder de insecten hebben, maar de meeste van deze insecten, zijn als ze in *normale* aantallen voorkomen (en daar zorgen de vogels

voor als men ze niet vermoordt) eerder neutraal of nuttig voor den boom dan schadelijk. Hun belangen, evenals die der vogels, zijn identiek met die van den boom, die in hun onderhoud voorziet; de een heeft belang in 't blijven voortbestaan van den ander. (Vogels worden alleen dan schadelijk voor *gekweekte* vruchten, als de mensch alle *wilde* vruchten doet verdwijnen en de vogels daardoor *noodzaak* de gekweekte te eten. Zet tusschen uwe gekweekte vruchten wilde vruchtboomen in en ge zult zien, hoe ze daaraan de voorkeur geven). Enkele bladeteende rupsen kunnen een weldaad voor een boom zijn, doordat ze het overtollige blad verwijderen en zoodoende de *te* sterke ontwikkeling van den boom tegengaan. Andere insecten, indien niet te talrijk, nemen de overtollige vruchten en zaden weg en maken dus dat de boom krachtiger blijft en beter in staat om grootere en betere vruchten voort te brengen. Sommige insecten snijden de takken af, andere vernielen het overvloedige hout, en het aantal dier insecten wordt weer door de vogels geregeld. Hun optreden in groot aantal schijnt periodiek te zijn, en zoodoende worden de boomen blootgesteld aan een meer of minder regelmatige snoeiing. Grote hoeveelheden twijgen en takken vallen dan van de boomen, en dan *lijkt* het alsof deze insecten veel schade hebben veroorzaakt, maar vogels en andere natuurlijke vijanden grijpen de insecten weer in troepen aan en bij onderzoek blijken de boomen heelemaal niet geleden te hebben; zelfs zijn ze in vele gevallen juist in betere condities gekomen door het wegvallen van de twijgen der hooge takken. In andere gevallen breken gaaien en valken groote twijgen en takken af om er hun nesten van te vervaardigen. Eekhoorns knagen vele takken af terwijl ze noten verzamelen, of bij hun nestbouw. En wanneer takken door dieren beschadigd zijn zonder dat ze afvallen, of overschadawd worden door andere zoodat zij sterven, dan worden ze er door wind of sneeuw afgerukt. Aldus bereikt de natuur haar goede doel. Wanneer we dit niet weten, zouden we verbaasd moeten zijn, dat de boomen nog kunnen blijven bestaan, wanneer we denken aan alle groote mogelijkheden van ongeval van den kant van hunne vijanden. Toch groeien er overal boomen, waar de mensch ze niet verwoest; een paar jaar is maar noodig om van een kaal stuk land een boschje te maken. Dat dus boomen kunnen ontstaan en krachtig uitgroeien tot reusachtige boomen, en oerwouden kunnen doen ontstaan zonder menschelijke hulp, is genoeg bewijs dat ze genoegzaam beschermd worden door hun natuurlijke vrienden tegen *te* groote aanvallen van hun natuurlijke vijanden. (Het is om zoo te zeggen de leer van de toxinen en de antitoxinen Ref.). En de vogels hebben onder deze natuurlijke vrienden een eerste-rangsplaats.¹⁾

En hoort ge nu een leek over natuurkennis spreken, dan is het alsof vogels en insecten perverse plantverniers zijn, die de mensch voor hun zonden heeft te straffen!! En leest ge onze quasi-ernstige natuurhistorische boeken, dan staat er van een of anderen vogel b.v.: »is schadelijk voor den boomgaard omdat hij vele bloemen van vruchtboomen vernielt«! Is dat nu objectieve natuurstudie, die ons een dieper inzicht in 't natuurgebeuren kan geven??

Dordrecht.

P. J. BOLLEMAN VAN DER VEEN.

¹⁾ Al zijn de tijden niet geschikt om thans uitvoerig te spreken over maatregelen tegen *natuurvernietiging zonder hooger doels*, toch wil ik even wijzen op het schitterend geschreven vlugschrift van den bekenden *Hans Paasne* getiteld »Die *Federmoder*« (Jansen, Hamburg 1914). Zelden las ik mooier, gloeiender en juist betoog voor de goede zaak, waarin alles zoo fijntjes wordt gezegd en zoo scherpzinnig het verkeerde wordt blootgelegd. Later zal ik hieruit citeeren. (kost 20 Pf; 100 stuks 50 Pf; 1000 voor 4 M.).

Verbetering. — In mijn stukje over tarwe in afl. 12 van *D. L. N.* komt een drukfout voor. Op bladz. 276, 14e regel van boven, staat: »Bij bijzonder slechte oogst kwamen van de Donder«. Dit is natuurlijk foutief en moet heeten van de Donau (het stroomgebied der Donau, Wallachische laagvlakte).
K. BOEDIJN.

Zwemmende duiven. — De zwemmende duiven zijn niet van de lucht. Nu brengt de Ornithologische Monatsschrift van October 1914 op pag. 518 ook al de korte mededeeling, dat Hugo Mayhof op den Carolinenteich in den Dresdener »Grossen Garten« een kleine boschduif eenige oogenblikken in den vijver zag rondzwemmen, om er te drinken. Hij vermeldt meteen, dat A. E. Brehm reeds heeft medegedeeld, dat in Boven-Egypte de tamme duiven *in troepen* op den Nijl zwemmen, om te drinken.
JAC. P. TH.

Uit Denekamp. — Op een wandeling, Zondagmiddag 6 Sept., vond ik een Smalbladige Weegbree, met zóó zonderling gevormde stengels, dat het u misschien wel interesseert, er iets naders van te vernemen.

't Was een flink ontwikkelde plant: een groot roset van bladeren, waaruit een aantal stengels hoog opschoten. De meeste er van waren normaal ontwikkeld; ik kon er tenminste niets vreemds aan vinden. Maar een drietal droegen op hun top, inplaats van een aar van bloempjes, een heel rozet van bladeren, gelijk aan de benedenste. Uit die »verdieping« schoten weer korte bloemstengeltjes op. Wat me ook opviel, was dit: de abnormale stengels waren